

ՀԱՅՅՐԵՆԻ

15
Փարա

ՕՐԱԹԵՐԹ

15
Փարա

Հայրենիքումն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Գօյան և Գալաուսաց համար 7 արծաթ մեծիս կանխիկ: Գալաուսաց Գարա-տարաբեան ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ և եռամսեայ բաժա-նորդք ալ կը հրապարակուի:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղուի տա. Տէր-Խմբ-գիր Ռիզա փաշա խառն Թ. 44: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ չը տրուիր: Ծանուցման առջը մեկ ամսամի համար 3 դրուշ է. տեղի տա-գամի համար սակարկութիւն կը լլայ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս կը տեսնեն ընթերցողք, էջ-միածնի կաթողիկոսական խնդրոյն առ-թիւ Ռուսաստանի և ժողովրդագրա-գուրն գտնուած ազգային լրագրաց մէջ հրատարակեալ յօդուածները լրագրոյս մէջ արտատպելու նախանձ մ'ունեցած ենք ժամանակէ մ'ի վեր, օրաց մէջ թէ և կը գտնուին այնպիսի առաջարկութիւն-ներ և առարկութիւններ՝ որք մեր կարծե-աց գլխովին հակառակ են, առկայ օր-պէս զի այս կարևոր խնդրոյն վրայ հրա-տարակեալ բոլոր յօդուածաց վրայ գա-ղափար ունենան պաշտօնական անձինք և թերևս նոր լոյս մը կ'որենան քաղել անոնցմէ, հարկ համարեցինք այս ուղ-ղութեան հետեւիլ, յօսուելով որ կաթո-ղիկոսական խնդրոյ մասին ծառայութիւն մը մատուցած կը լինիմք:

Այս կարգէն է Արեւելեան-Մամուլ մէջ հրատարակեալ յօդուած մը, որ իւր ան-հանձնառութեան հետ ունի նաև օգտակար խորհուրդներ և գաղափարներ, օրուն համար արժան կը դառնիմք լրագ-րոյս մէջ արտատպել զայն:

Խ Ն Գ Ի Ր

ԷՋՄԻԱՅԵԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆԾՐՈՒԹԵԱՆ

Զ.

Հայ ժողովուրդն անշուշտ անհամբեր կ'ապաստէր իմանալ իր ժողովին արամադ-րութիւններն այն հրատապ խնդրոյն վրայ որ իր սիրուն ու միաբն երեք չորս ամսէ ի վեր կը յուզէ: Վերջապէս այդ Աղդ. ժողովն ձայն հանեց, մի քանի նիստ ը-րաւ, անուանի երեսփոխաններ թեր ու դէմ խօսեցան, մինչև անգամ վերջնական օրոշումն առաւ, լիազօր Թանձնաժողովի մը կազմութիւնը վճռեց, անտարակոյս այս համազմամբ որ խնդրոյն յաջող լուծ-ման համար լաւագոյն ճամբան այդ իր-գորութիւնն է:

Սակայն թողլով այդ Թանձնաժողովին կազմութեան եղանակն ու էութիւնն օ-րաց ապօրինաւորութիւնն ինքեքեքան է-ֆէնտին լաւ բացատրած է, ըստ մեզ՝ ոչ միայն ժողովին ընտրած ճամբան մեզ 46 ամբի եւ կը տանի և կը նետէ այն փոսն կամ ծուղակն ուսկից շատեր մեզի հետ կը կարծէին թէ ազատած են և նոր ու ու-ղիղ ճամբայ մը բանեւել պարագաներ-կայած՝ հաթողիկոսին վերահստ մահ-ուամբ, այլ և ընդհանրապէս ժողովն ըս-

տորին գիրք մը բանած է ամենաբարձր և էական ազգային կենսական խնդրոյ մ'առլե և ցոյց տուած է վերստին օր շաա բան չէ ուսած փորձաւորութենէ, պատմութենէ, պարագայներէ, և Հայոց ներքին զգացմանց և կարծեաց ճշմարիտ ներկայիչն լինելու վիճակին մէջ չէ գըտ-նուած, քանի որ ազգն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ սգւայն և կրօնից ազատու-թեան սկզբանց վրայ հիմնուած տարբեր վճիռ մը կ'անկալէր:

Աւանց հետազոտելու ազգին բաղձա-նաց և իր ժողովին մէջ տեսնուած այս անհամաձայնութեան պատճառն օր գըլ-խաւորապէս Սահմանադրութեան այն արամադրութեան վերադրելի է օր. 5-10 ամբուան պաշտօնավորութեան պայմա-նաժամն կրնայէ երեսփոխաններու, օր պարտաւոր էին քանէ երեք տարին ան-դամ մը փոխուիլ, այնպէս որ ժողովն նոր տարներով շարունակ կենդանաւոր և ժողովրդեան զգացմանց հաւատարմ թարգմանը հանդիսանար, աւանց մի աւ վի քննելու այլ և այլ ամենաբաննե-րու արտայայտած կարծեաց արժէքն, օրաց մէջ պէտք է խոստովանիլ՝ եթէ կան հասարակ տեղիք և պաշտօնաւորութիւն-ներ՝ որ իմաստ չունին, կան նաև հայ-րենաւորութեան և ազգային իրաւանց գիտացկութեան ծնունդն եղող տեսու-թիւններ, սակայն ներուի մեզ ըսել օր Աղդ. ժողովին վիճարանութեան ընթաց-քին մէջ այնպիսի երևոյթներ վեր ելան օր անտարակոյս շաա ախար պաշտօնաւ-թիւն պիտի ընեն Թուրքիոյ և մանաւանդ Ռուսիոյ Հայոց վրայ:

Այս երևոյթները նպատակաւ են այն քաղաքականութեան օրու դէմ կը կար-ծէ մաքաւիլ ժողովն, և որ չինած և մե. զի առած է այն Պալատէնիան օրու լու-ծըն այնքան տարիներէ ի վեր կը կրենք, այն քաղաքականութեան որ քաջ գիտէ օգուտ քաղել այդ երևոյթներէն և մեր օրով մեր գլուխը կարել: Նայեալ յայ-տարար են այն օտարութի միտումներուն, թագուն շահամարութեան և անշահ վե-հերոտութեան, օր տեսակ մը սփիւ կամ կատարեալ ագիթութեան արգիւնք են՝ կաթողիկոսական խնդրոյն մեր առլե բացած անվեհեր վիճարանութեան մը ազատ այլ պատկաւելի ապարեզին մէջ:

Աղդային ժողովն որ երբեմն չափէն աւելի կ'օգտուէր Հայկական խնդրոյն

առթիւ և անքաղաքագիտութիւն չէր համարեր սակայ իր անհամէն անդին անցնելով՝ խօսիլ ու բողոքել, կը տատամ-օի, կահարեկի կաթողիկոսական, այս է իր կենաց ու մահու խնդրոյն առթիւ և խահմութիւն կը համարի օլորուտ ճամբաներով իր միաբն բացատրել, փըս-փօալ, նուառանալ, սողալ իր օրագրան իրաւանց առլե: Ծայրայեղութիւնն Հա-յոց յատուկ է, մանաւանդ այն Հայոց որ հաստատուն սկզբունք և օրոշ նպա-տակ մը չունին, այլ միայն իրարու հա-կառակ պարագայներէ, արկածներէ, պատահարներէ ու շնորհներէ՝ մերթ կը բորբոքին ու կը վաւին, մերթ կը մա-րին, կը թմրին և այնպէս խաղալիկ կը դառնան այլ և այլ վաղանցուկ աղաւո-րութեանց, երբեմն իբրև միջազգային իրաւանց տէր ինքզինքն հաշակող, նայն-պէս եւրոպական համակրութեամբ պան-ծացող ժողովուրդ մը կը վարանի հըս-չակել այն իրաւունքն օր իր էութեան մասն է, և օրոց պաշտպանութեան հա-մար ի գործ գնելիք օրինաւոր միջոցնե-րն միայն կարող են տալ իրեն այն կա-րևորութիւնն ու նշանակութիւնն զոր կը փառաբերէ:

է.

Եւ իբօք երեսփոխաններէն ամանք կուզեն պահել ՎՍԹագիւ գուտն, Պալա-տէնիայի մասին, կը յորդորեն ժողովն օր կրաւորական գիրք մը բանէ, ոչ խօ-սի, ոչ բողոքէ, ոչ քաղաքական նկա-տումներ ընէ, վասն զի Հայ ժողովուրդը սակար է, Հայք պիտեան հասարա-կութիւն մ'են, վասն զի չկրնար մաքա-ւիլ հզօր տէրութեան մը դէմ՝ օր կըր-նայ ճղմել զինք, վասն զի Աղդային ժո-ղովն իրաւունք չունի ինքն իր կողմէ մի-այն Պալատէնիայի ազգովնա արամադ-րութեանց փոփոխութիւնը խնդրել, քա-նի որ աշխարհիս այլ և այլ կողմերը դըռ-նաւղ Հայոց արամադրութիւնն յայտնի չէ, և Աղդ. ժողովին կողմէ շարժումն մասնական և ապօրինի կը լինի՝ քանի որ բոլոր Հայոց միահամուռ հաւանութիւ-նը պէտք է այդպիսի հանրական խնդ-րոյ մը լուծման համար:

(Երեսփոխան)

Տնտեսական խորհրդի կողմանէ հե-
տեւեալ շրջաբերականը շրջաւերացաւ մայ-
րաքաղաքին թաղ. խորհրդոց :

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Ինչպէս կը յիշէք, Տնտեսական խոր-
հուրդը ներկայ տարւոյ մարտ 3 թուա-
կանաւ և 85 համարաւ շրջաբերական մը
ուղղած էր մայրաքաղաքին թաղ. խոր-
հրդոց, ծանուցանելով որ սրտած է
ներկայ տարիէն սկսեալ կատարել ուղ-
ղակի արոց գանձումն, Այդ. ժողովոյ
կողմէ հաստատեալ արոց վերջին կանո-
նագրին համեմատ, և հրաւիրած էր որ
հաճիք անմիջապէս ձեռնարկել ազգա-
համարի պատրաստութեան գործը լրա-
ցնելու, որոյ մասին արդէն կանխաւ իսկ
Պատրիարքարանէս հրահանգ հաղորդ-
ուած էր առ 264, և ազգահամարի ցու-
ցակին մի օրինակը հասուցանել ի Պատ-
րիարքարան առ Տնտես. խորհուրդն :

Մի և նոյն շրջաբերականին մէջ Տնտես.
խորհուրդը խոստացած էր նաև ի մօտայ
յղել առ 264 ազգային ուղղակի արոց
կանոնագրին գործադրութեան վերա-
բերեալ հրահանգը, հանդերձ պէտք ե-
ղած ընկալագրերով և ծանօթութեան
տուժարներով, որպէս զի ներկայ տար-
ւոյս կարելի լինի նոր արոց հաւաքմանը
ձեռնարկել :

Այդ. Բաղ. ժողովն այս անգամ ըն-
դունած և հաստատած լինելով Տնտես.
խորհրդէն ծրարուած վերոյիշեալ հրա-
հանգն, Տնտես. խորհրդոյ յանձնարարած
է ի գործադրութիւն :

Հետեւաբար, Տնտես. խորհուրդը կը
փութայ ներկայ շրջաբերականաւ ներ-
քաղաքէն հաղորդել նաև Պատ. Խորհրդ-
աւոր հինգ օրինակ նոյն հրահանգէն
ազգային ուղղակի արոց բաշխման, հա-
ւաքման, հաշուակալութեան և պաշտօնէ-
ութեան, ապաւ 5 ապրիլ 1883 թուա-
կանաւ, և վստահ է թէ Բաղ. խորհուր-
դը ևս նախանձախնդիր այս օգտաշատ
գործոյն օր յաւաք յաջողման, մինչև
ցարդ ամեն խնամք տարած է ունի ար-
ոց կանոնագրին յարակից ազգահամարի
պատրաստութիւնն ըստ արժանւոյն ի
յանգ հանելու : Ուստի թէև ըստ նա-
խորդ. շրջաբերականի 264 պատրաստե-
լիք ազգահամարի ցուցակին մէկ օրինա-
կըն ի Պատրիարքարան շուտ ընդ փոխ
յուղարկել հրահանգուած էիք (որպէս
զի ըստ նոր ցուցակի կեդրոնական տու-
մարներն կարգադրուէին), ապաւ այս
անգամ Տնտես. խորհուրդ. տեղեկութիւն
առնելով, որ Բաղ. խորհրդոց մէկ մա-
օրն ապակաւին լրացուցած չէ այդ ազգա-
համարի ցուցակն, առ հարկի ստիպեալ
ներկայիւ կը հրաւիրէ Պատ. խորհուր-
դը, որ փոխանակ մի միայն ազգահա-
մարի ցուցակն յղելով հրահանգի սպա-
սելու, բարեհաճի գործադրել նաև ներ-
քաղաքէն հրահանգին արոց բաշխման մա-
հաւ, յաւաքման առ 264 շրջաբերական ազ-
գահամարին ցուցակին վրայ, և ըստ այ-
նքմ բաշխումն ևս կատարուած ազգա-
համարի ցուցակին մէկ օրինակը փոխ-
ցնէք շրջակա առ Տնտես. խորհուրդ. օր-
պէս զի ըստ պիտոյից բունտուր ընկա-

լադերը պատրաստուելով, յուղարկուին
առ Պատ. խորհուրդ. արոց հաւաքման
սկսելու համար :

Տնտեսական Խորհուրդը հարկ կը դա-
յայ առ թիւ յայտարարել թէ այս արոց
հրահանգին գործադրման յապաղումը
պատճառ պիտի ընծայէ ոչ միայն Բա-
ղային սնուկիդ, այլ և միւս Թաղերու
և մասնաւորապէս կեդր. սնուկի միա-
սուն. ուստի և քաղցր է մեզ վստահու-
թեամբ ապասել Պատ. Խորհրդոյդ եւան-
դադին գործունէութենէն՝ ունի հրահան-
գին շուտափոխ գործադրումն ու ար-
դիւնաւորումն :

Մնամք յարգանք

Ի Դիմաց Տնտեսական խորհրդոյ

Առնապիտր Առնապետ

14 մայիս 1883

Կ. Պոլիս

Հաւովմէական ազգայիններէն Պարոն.
Եան Արժ. Սուքիա գիտնական վարդա-
պետը Լոնտոնէն գրաբաւ լեզուա-
խիտ ընտիր նամակ մը գրելով Ամեն Ս.
Պատրիարք Հօր, Հայաստանեայց եկե-
ղեցւոյ գիրկը վերադառնալու փափաք
յայտնել և խնդրել է որ ն. սրբազնու-
թիւնը ի շարս Հայ եկեղեցականաց ըն-
դունի զինքը :

Տարակոյս չկայ որ Ս. Պատրիարք Հայ-
րը ունի առաջնորդութիւնը հաճութեամբ
պիտի ընդունի :

Երկրպագական Յանձնաժողովը երէկ
Պատրիարքարան նիստ ըրաւ ընդ նախա-
դահութեամբ Դեր. փոխանորդ Հօր, և
Դեր. Մեսրոպ եպիսկոպոսի հաշուական
խնդրոյն զբաղեցաւ : Սակայն խնդիրն
արդէն բաւական ծանր և կնճառ լինե-
լով, որոշուեցաւ վաղը վերադիմի գումա-
րել :

Փափաքելի է որ Յանձնաժողովը այս
կարևոր խնդիրը օր բաւական գայթակ-
ղութիւն ափաւած է ժողովրդեան մէջ,
արդարութեամբ ընկելով կարելի եղա-
ծին չափ փութով պատրաստէ իւր տե-
ղեկագիրը և Այդ. վարչութեան ներ-
կայացնէ :

ՆԵՐՔԻՆ

Էքսիւրէն Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ
կիրակի օր կատարուած հանդիսին ման-
րաման նկարագրութիւնը կընէ, որոյ
հետեւեալ մասը կը գտնուի :

... Սրահին ամեն կողմէն «հաւրա» ի
ձայներ լսուեցան, զանազան ըմպելիներ.
ըստ հետ խառնուած : այս միջոցին ներ-
կայից թիւը 800 էր : Յետոյ բաղմունքիւ-
նը նուազածունեքու որահին մէջ ցրուե-
ցաւ, ուր չքեղ սեղանատուն մը պատ-
րաստուած էր :

«Բանի մը վայրկեան վերջը հասան
Մեծ. եպարքոս Ստիտ փաշա, Արտաքին
գործոց նախարար Արիֆի փաշա, Պետա-
կան խորհրդոյ նախագահ Աբիֆ փաշա,
Ներքին գործոց նախարար Էթիսէմ փաշա,
Արդարութեան նախարար Աօիմ փաշա,
Ծովային գործոց պաշտօնեայ Հասան

փաշա, Հասարակային շինութեանց պաշ-
տօնեայ Հասան Յէհմի փաշա, Թնդանո-
թարանի պաշտօնեան և բոլոր նախարարը :

«Վեհ. Սուլթանը իւր կողմանէ Բարձր.
Սաֆվէթ փաշան շրջած էր Պ. Օնուի,
հարկ եղած շնորհատուութիւնն ընելու
համար : Այն պահուն յորում Սաֆվէթ
փաշայի դաւաւատը իմացուցած էին, հե-
տագրաւան քարտուղար կիլտանի էֆ.
հեւագիր մը բերաւ դեսպանատուն որ
թագադրութեան հանդիսին անխաւ
և անվտանգ ժամը մէկ ու կէսին աւարտած
ըլլալը կը ծանուցանէր : Այս լուրը «հաւ-
րա» թաղաղակներով ընդունուեցաւ, և
Պ. Օնու շնորհակալութիւն յայտնեց Սաֆ-
վէթ փաշայի, այն զուգադիպութեան
համար որ իւր ներս մտած տանն այս
լուրն ալ ի միտին կը բերէր :

«Վեհ. Սուլթանին կողմանէ Ռուսիոյ
դեսպանատունը շրջուած բարձրաւոր
հան անձանց մէջ կը գտնուէին պատե-
րադական պաշտօնեայ Օսման փաշա,
արարողագետ Միւնիր պէյ, առաջին սե-
նեկագետ Օսման պէյ, առաջին քարտու-
ղար Ռիզա փաշա, Ռէշիտ պէյ, Ռիզա
պէյ և ուրիշ թիկնապահներ, կային նաև
Նուսրէթ փաշա, բժշկագետ Մալուսէնի
փաշա, Ահմէտ ճէլալէտտին պէյ, Ահ-
մէտ ճէլիլ փաշա որդի Ռէշիտ փաշայի,
Յարութիւն էֆէնտի, Վահան էֆէնտի,
Պուրէշի օսմանեան դեսպան Սուլէյման
պէյ, Նիզադի էֆէնտի, Մօնսինօր Ռօ-
թէլիլ, և իսկ մը բարձրաւոր հան կղե-
րակներ : Ուրախութիւնը մինչև երեկոյ-
եան ժամը հինգ ու կէս տեւեց, յորում
Պ. Օնու և իւր տիկինը տեղերնին ա-
ռանձնացան ունի հանդիսին յիշատակը
անմուտք պահելով օրհերնուն մէջ » :

— Նէօլոյս կը գրէ թէ Պ. Ն. 200-ի-
ցի Ղալաթիոյ յունական վարժարանաց
200 ոսկի նուիրել է :

— Աւատրօ-Հօնգարիոյ դեսպանը ընդ-
ամենը երեք օր մնաց մայրաքաղաք, և
դարձեալ Պրուսա իւր տիկինը քով գնաց :
Դեսպանը և դեսպանուհին յաւաքիկայ
շաբաթ օր մայրաքաղաքս պիտի վերա-
դառնան :

— Դերմանական դեսպանին տիկինը
իւր տղայոց հետ Եւրօպայէն մայրաքա-
ղաք վերադարձաւ : Դեսպանը մինչև
Գովաք ընդ առաջ գացած էր :

— Պուլղարիոյ իշխանը Գաղղիոյ մէջ
Աղէքսանդր Ա. անուն դեղեցիկ շաքենա-
նաւ մը շինել տուած էր : այս շաքենաւը
շաբաթ օր Վափօրէն Տարտանէլ գնաց :
Երկու ծխելոյղ ունի և 800 տակաւա-
նաւ կը բաւանայ :

— Հալէպի մէջ հիւանդանոց մը շին-
ուել սկսեւ է, որոյ համար 800 հազար
դահեկան ծախք պիտի ըլլայ :

— Լիբանանու կառավարիչ վստա փա-
շա նոր հրահանգներ ընդունեցաւ Մեծ
եպարքոսէն և յառաջիկայ հինգշաբթի
օր Լիբանան կուղևորի :

— Բաթէնթի խնդրոյն համար դես-
պանատանց թարգմանները տեղեկագիր
մը մատուցել են իրենց դեսպանաց :

— Բ. Դոււար Բօրթուկալի տերութեան

հետ կնքած վաճառականական դաշնագիրը վերաբերեալ առաջարկեր է:

— Կրօնի թէ Ալէքս փաշա յառաջիկայ հինգշաբթի օր Եւրոպա պիտի ուղեւորի, ճամբորդութեան ծախուց համար 800 սակի քուէարկուել է:

— Մայրաքաղաքիս վաճառականներէն մին քանի մը հաս նենգեալ սերկիներ առած ըլլալով, այս մասին մեծ օւշադրութիւն ընել կը յանձնարարուի:

— Գերմանացի հնագիտաց խաւարկութեամբ Պէրլին զրկուած հնութեանց օրինակները Գերմանիոյ կայսեր հրամանաւ մայրաքաղաքիս թանգարանը պիտի զրկուին:

— Լիբանանու նորընտիր կառավարիչ Վաստ փաշային միջնորդութեան հրովարտակը երէկ Վեհ. Սուլթանի սենեկապետ Պէսիմ պէյի և Գաբու քէհեմաթի միջոցաւ Բանկալթի, փաշային ապարանքը հանդիսաւոր կերպով կարգացուցաւ: Բոլոր Ասորի ու Մարոնի պատուաւոր անձինք հանգիստն ներկայ գտնուեցան:

— Սէրպէր փաշա օր արտաքս կարգի պատուիրակութեամբ Մոսկուա կը գլորանուի, երէկ Վեհ. Սուլթանին մի ինքնագիր նամակը մատուցել է: Ռուսաց նորապետկ Զարին, որ ընդունելով շնորհակալութիւն յայտնել է առ Վեհ. Սուլթանին:

— Գ. Նէլիտօֆ օր Մոսկուա կը գլորանուի, Զարին թագադրութեան առթիւ Պոլսոյ միջին դեսպանի աստիճանէն մեծ

դեսպանի աստիճան բարձրացել է, և ընդ հուպ Պոլսոյ պիտի վերադառնայ:

— Միսախանի արտօնագիրը այսօր Բ. Դուռը պիտի ստորագրուի:

— Վեհ. Սուլթանի քարտուղար Գեամիլպէյ օր մասնաւոր պաշտօնով Եգիպտոս կը գտնուէր, երէկ Եգիպտոսի շէյխերէն Հաճի Խալիլ անձին ընկերակցութեամբ մայրաքաղաքս եկաւ:

— Զմիւռնիոյ զինուորական հրամանատարը կը հեռագրէ թէ վերջերս փրկանք պահանջող առաջակներէն ինը հոգի կենդանւոյն բանուել և մին մեռելով գտնուել է:

— Եւրոպական լրագիրը կը գրեն թէ Պէրլինի դեսպան Սաիա փաշա Գերմանացի պաշտօնակալաց արտաքս կարգի չքեղ երեկոյթ մը տուել է, և Պաղտալեան Օհան էֆ. ամենայն քաղաքավարութեամբ ընդունել է մեծարոյ հիւրերը, այնպէս օր ամենուն զարմանք գրաւել է:

— Տըպլինի մէջ անգղիացի պաշտօնատարաց սպանման իրիւ մեղսակից ամբաստանեալ իբր 20 անձանց դատաւանդ վերջացած է: Այն անձինք օր ուղղակի մաս ունէին սպանման մէջ, մահուան դատապարտուած են: Ասանցմէ ամանք արգէն կախուեցան, և այլք քիչ ատենէն պիտի կախուին: Անոնք օր անուշղջակի մասնակից եղած էին սպանման, շղթա յակապ աշխատութեան դատապարտուած են, ամանք ցկեան և ամանք տաք տար:

ւոյ համար: Շատ դժուարեալութիւն կը յայտնուի թէ՛ այս թշուառականը այսպէս պատժուեցան:

— 1884 թ. 20 ին նոր կարգադրութեամբ Թուրքիոյ ամբողջ պարտուց գումարը 252,804 885 լիւրայէն 106,437, 236 լիւրայի իջաւ, և այս համեմատութեամբ հաշիւ կըլլայ օր Պուլկարի 9,893,553 լիւրա, Սերուիա՝ 2,107,031 լիւրա, Յունաստան 2,130,776 և Գարաւաղ 98,986 լիւրա պարտք առնելու են իրենց վրայ: Այս տէրութիւնը պիտի տան իրենց պարտուց համար նոյն շահն և նոյն գլխամասը զոր կուտայ Թուրքիա: Պուլկարի կողմէն Բ. Դրան արուելու տուրքն այս կարգադրութեանէն դուրս է, և առանձին պիտի որոշուի:

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ

ԸՍՏ

ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ

Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ

Պարգաւանեալ

Ի ՏԵՐ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԲԱՆԱՍԵՄԵՍԻԱՆ

Հրամանաւ Տ. ՆԵՐՍԻՍԻ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻ Կ. ՊՈԼՍՈՅ և հաճութեամբ Կրօնային

Ատենի

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Եր գտնուի ամեն Հայ դրամաճառաց քով, իսկ կեդրոնատեղին է Արամեան ապարան, Յակոբեան խան թիւ 13, հետեւեալ որոշեալ զներով:

Լաթակաղմ պարզ	15	դրամ
Լաթակաղմ ոսկեղոծ	22	»
Կաշեկաղմ սակեղոծ	30	»
Մեաքանայ փառակաղմ	40	»

— Ձեր անհամբերութիւնը կզգամ... բայց ես պատճառներ ունիմ հաւատարմ թէ դուք չպիտի մերժէք քանի մը վարկեան հետս տեսակցիլ... Յանուն օրինաց կը ձերբակալեմ զձեզ...

Լօրիօ վարի կենդանիի նման շարժում մ'ըրաւ:

Սակայն չորս անձինք անոր մօտեցած էին, իւրաքանչիւրը մէյ մէկ տարճանակ ունենալով ի ձեռին:

Լօրիօ ըսաւ:

— Կը իրաւիք դուք, փորձիք դատաւորը զիս արձակեց...

— Եւ դուք ձեր ապտուութենէն օգուտ քաղեցիք, գլխատուութեան բեմին և ձեր գլխուն մէջ քունի մը հաղար մղոն գնելու համար... Դուք չար չէք...

Լօրիօ չէր պատասխաներ, թեւերը կապեցին. և նա առանց ընդդիմութեան կը քալէր:

Թանկարժ միաքը լուսաւորուեցաւ:

Հասկցաւ որ այս անգամ յանցաւոր պիտի դատուէր... փախչիլ օւղած էր... այս փախուածն ինչպէս արդարացնելու էր...

— Ահ, ըսաւ նա օրտաքեկ և բոլոր մարմնովը սարսուռով... հիմա կորսուած եմ... այս կորսուած:

Եւ օկուա քալել գլուխը խօնարհելով նման այն կենդանիին որ սպանդանոց կերթայ:

ՎԵՐՋ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍԻՆ

Թանկարժ շարժում մ'ըրաւ որ անհուն վշտաց և անսահման յուսահատութեան արտայայտութիւնն էր... Իւր երկու լայն ձեռքերը գլխուն և աչաց վրայ ծանրացան... երկար տառն այնպէս մնացին, յետոյ բաւանքը գոցուեցան և ժողովայն երկայնութեամբ վար ինկան: Երկուստեքը ահաւոր վառի մէջ էր, և աչաց մէջ արցունք մը չկար...

Զօրս կողմը նայեցաւ իբր թէ երազէ մը կարթնեար և աչքերը մօրը վրայ դադարեցան որ կրնակը գարձուցած էր:

Հաւաչանք մը ելաւ կուրծքէն, ամենն այրեան...

Սենեկին մէջ դարակներ ունէր, գնաց զանոնք բացաւ, ճերմակեղէններ հանեց և քանի մը հագուաւ, ծրար մ'ըրաւ ամենը, պայուսակի մը մէջ գրաւ և վար իջաւ:

— Այ թշուառական, ըսաւ Մերօնվէլ, Արգեօք պիտի հեռանայ:

Անմիջապէս տանիքին եզրը գնաց և առանց ծառերու փաթտուելու պարտիզին մէջ ցաւաքեց: Գիշ մը վերջը օրինգի ձայն մը երկու պաշտօնեայնները հոն բերաւ:

Երկու բաւով ամեն բան հասկցուց անոնց:

— Լօրիօ պիտի փախչի, ըսաւ նա. իւր ծրարները կը պատրաստեն... Դուք կայարան պիտի երթաք... Անոր պիտի սպասէք... Եթէ չգտնուիք նստի, դուք ալ ետեւէն պիտի երթաք... Փորձիք մէջ անկէ չպիտի բաժնուիք... Եթէ փորձէն մեկնի, դուք ալ ետեւէն պիտի երթաք ուր որ երթայ նա... Ես հոս պիտի մընամ մինչև որ նա իւր վերջին որոշումը տայ, մինչև կայ:

ԲԵՐՈՒՔԻՐ ՔՕԼԱՆՃԵԱՆ

Քաղաքային Բարաքէոյ ճարտարապետութեան թը-
րամիայ օրհանդէսն ըստ ըստ 12 նոսմէր-
ուն. բերանքեր տնտեսական միջոցներով թէ-
քիւ օրհանդէս, տնտեսական բարաքէոյ թէ-
միւրեւնիքներէն էր վեճիկէ մէջնուն իտէճէ-
կիւնի իւրան իտէր. պոստնու իւր պէրապէր ա-
յօնէ օլմաք արդարեւնուն պոստնունարը տա-
խի էնվէն քիւրթիւն ապօնէ իտէր:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԸՆԹԵՐՅԱՐԱՆ

Ի ՊԵՏՍ ԴՊՐՈՑԱՑ

Երկրորդ տպագրութիւնն

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1883

Սոյն Ընթերցարանը պատուական դասա-
գիրք մ'է տղայոց համար եւ ըստ ամենայնի
օգտակար. առաջին աղագրութիւնը քիչ ա-
տենի մէջ օպարատ ըլլալով, երկրորդ անգամ
հրատարակեցաւ Արամեան տպարանէն:

Կը ծոխուի գրադատաց քոյ 100 փր.

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑՑ ԱՌԱՔԵԼԱՎԱՆ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ԵՒ ԱՂԹԱՄԱՐ ՈՒ ՍԻՍ

Դեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Եզմիրեան
գրած է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ընդհան-
րական հայրապետութեան, եւ Աղթամարայ
ու Սոյս համադրութեան հաստատութեան,
իրաւասութեան եւ պարտուց ու պաշտման
վրայ, պատմութեամբ արձանագրութեամբ
Եւ հին ու նոր վաւերական պաշտօնագրով
հաստատելով զամենայն:

Կը գտնուի ֆունդի գրասենեակը, Պօլիս
Պալատ-Բաղար Նաֆիէ խան վերի յարկ թիւ 16.
Պաղչէ-գաբու ջրովածառ Պօղոս աղայի խա-
նութիւն եւ Պօլիս Չաքմաքըճըլար եօղուչը Գա-
վաֆեան գրատունը, 1300 հրեաներէ կը բաղ-
կանայ:

ԴԵՂԱՐԱՆ Տ. ԱԼԼԱՀԱՎԵՏԵԱՆ

ԵՆԵՒ ՃԱՄԻ ԲՕՍԹԱԴԱՆԵՒ ԴԻՄԱՑ

ԹԻԻ 12

ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ
ՏԵՓՕ

ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ
ՏԵՓՕ

Այս անգամ Եւրոպայի
գործարաններէն ամենէն
ընտիր եւ թարմ դեղեր յա-
ճախորդաց կը ծախուին ա-
ժան գնով: Նոյնպէս դե-
ղարանէս մեծ խնամով
պատրաստուած «ԵՒԼԵՐԻ»
տը Բէրսին անուն օգտա-
ւէտ դեղը կը գտնուի: Այս
դեղը թէ օտարերէն հի-
ւանդութեան կամ դժուա-
րամարտութեան, եւ թէ յղի
կանանց սիրտ խառնուածքի
եւ այլն տկարութեանց հա-
մար յոյժ գորաւոր եւ կազ-
դուրիչ բաղադրութեան մէ-
ջոյն գործածութեան կեր-
պը դեղարանէս կը տրուի:
Նաեւ ամենտեսակ օգտա-
ւէտ հանքային թարմ ջու-
րեր ալ բերել տուած ենք:
Մասնաւորապէս նոր-
վէկիոյ ձկան իւղի ամենէն
ընտիր տեսակէն, թէ օխա-
յով եւ թէ չիշերով խիստ
աժան գնով կը ծախուին:
Դեղարանիս մէջ Տոք-
թէօր Այվազեան էֆ. ա-
մեն օր ժամը 7էն մինչեւ
10 գտնուելով, իրեն դի-
մող հիւանդները, նաեւ տը-
ղայոց հիւանդութիւնները
պիտի դարմանէ: Նոյնպէս Այվազեան էֆ.
մի միայն ուրբաթ օրերը ժամը 7էն մինչեւ
10 իրեն դիմող հիւանդները ձրի պիտի
դարմանէ, եւ նոյն օրը դեղարանէս խիստ
կարօտեալ աղքատաց դեղերը ձրի պիտի
տրուին:

Գ. Ս. Մ. Է. Լ. Ի. Ա.

(ՆԱԽԿԻՆ ԿԼՈՒԹՈՒ)

109 - Կալաթա Սանտրոգըճըլար փողոց - 109

Սրբեմն Գօնթի Շահինի եւ յետոյ Եկրուած
անուամբ մեր վարչութեան ներքեւ գտնուած
ծխախոտի գործարանն, այս անգամ կառա-
վարական աշխատանքն ազդարարութեամբ
իւր անունն «Գաւաթի» փոխելով, ըստ նախ-
նոյն ամեն ջան եւ զոհողութիւն չպիտի խը-
նայուի մեր կողմէն աւելի եւս ընդհանրա-
թեան գոհունակութեան արժանանալու, եւ
նորա ճաշակը լիովին գոհացնելու համար. հե-
տեւաբար կը հրաւիրեմք մեր արդոյ յաճա-
խորդներն, որ փութեան պատուել օոյն գոր-
ծարանն, եւ նորա արտադրութեան աղին եւ
ընտիր ծխախոտներէ բաղադրեալ լինելն փոր-
ձով հաստատեն:

Մասնաւոր խնամով նոր ձեռք բերուած
Ենթիմէի հատընտիր բերքերուն շնորհիւ յա-
ճախորդք կարող են գտնել մեր քով այնպիսի
անխառն եւ զուտ հոտաւէտ ծխախոտ եւ
գլանիկներ, որոնց գերազանցութեան չեն կա-
րող հաւատարիլ եւ բաղադրութեան մանել
սերիշ ու եւ ծխախոտի արտադրութիւնը:
Թէ Կ. Պօլսէն տրուած եւ թէ գաւաթներէն
զրկուած յանձնարարութիւնը ամենայն ճշդու-
թեամբ եւ փութեանով կը կատարուին, ինչ
քանակութեամբ որ ըլլան տրուած հրաման-
ներն:

Օտար երկիրներէ եկած յանձնարարութիւնը
ըստ մաքսային օրինաց պանարօլի տուրքէ տ-
ղատ են:

Մթերանոց, Կալաթա Սանտրոգըճըլար փողոց
թիւ 109:

Մասնաճիւղ, Կ. Պօլիս «Պալատ-Բաղար»
թիւ 163:

ՏԵՐ-ԽՄԱՐԳԻՐ

Ս. Տ. ՄԱԼԻՔԵԱՆ

Իրգա փաղա խան քիւ 14

— 94 —

յարսն ետնէն պիտի երթամ, եւ անկէ պիտի բաժնուիմ
ձեզի յանձնելէ վերջը... վաղը ի ծագել արեգակն,
իմեան ծննդն Պ. տը վալթմէրի պիտի պատմեմ: Պաշ-
տօնատունը ձեր հեռագրին պիտի օպտեսմ օրով պիտի
իմացնէք ինձ Լորիօի ուր երթալը... Ես պիտի գամ
ձեզի պիտի միանամ... Եթէ ես չը գամ, մի՛ պատէք:
ձեր պաշտօնը պիտի ըլլայ չը թողուլ օր Լորիօ Գաղղիա-
յէն դուրս ելնէ... Ահաւասիկ օտարագրեալ պարագ
թուղթ մը... բայց լաւ գիտցիք որ Գաղղիայէն դուրս
ելնելու տուն միայն պէտք է ձեր բակովէք զինքը...
Նօրէն օկոսիմ, թէ այսքանը բաւական է...

— Բաւական է, ըսին պաշտօնեայնեքը:

— Ուրեմն ճամբայ ելէք:

Պաշտօնեայք դաշտերուն մէջէն անցան եւ կայարան
դացին:

Մէրօնվէլ չէր օխալեր:

Լորիօ կէս ժամ օպանդանօցը մնաց, իւր պատրա-
տութիւնները տեսաւ եւ փօքրիկ նապօթին հրաժեշտի
ողջին տուաւ: Յետոյ անէն դուրս ելաւ պայուսակ ի
ձեռին եւ առանց ետին նայելու իշխանաց փողօցը մտաւ:
Քառորդ ժամ վերջը կայարանն էր: Երկու պաշտօնա-
կալը անօր կապառէին: Մօավաճաւը անոնց քովէն ան-
ցաւ առանց կապառելու եւ փարիզ երթալու համար
տոմսակ մ'առաւ: Ամեն բան Մէրօնվէլի դուշակածին
նման եղաւ:

Քանի մը վայրկեան վերջը երկաթուղին կայարանը
կը կենար եւ կրկին կը մեկնէր իւր մէջն ունենալով Լո-
րիօ տօգոյն, այլապէսեալ գրեթէ անճանաչելի վիճա-
կի մէջ, եւ օտարականութեան պաշտօնակալները օրօնք
զայն աչքէ չէին փոխցներ:

— 95 —

Փարիզ հասնելով, Լորիօ կահաւորեալ տուն մը բը-
նակեցաւ Մօնպարնտի դիմաց, ուր գիշերուան համար
ռենտակ մը վարձեց: Պաշտօնակալը անօր մօտ էին եւ
նիգին մէջէն տեսան օր մինչեւ առաւօտ լոյս վաւած էր:
Յետոյ հասկցուեցաւ օր ընաւ պաւակած չէր:

Հետեւեալ առաւօտ ժամը եօթին թրամուէ, նոստաւ
մինչեւ Սէն-ժէրմէն-տէ-Փրէի հրապարակը, եւ անկէ Օ.
տէնի օմիւրակալու օր Պաթինիօյ կերթայ, փալէ-Րուա-
յալ վար իջաւ եւ Սէն-Լազարի կայարանը դարձեալ օմ-
նիւրակալ նստաւ:

Կայարանէն երրորդ կարգի տոմսակ մ'առաւ Հովր
երթալու համար: Պաշտօնակալը օրը ժպտելու եւ ինքը-
զինքնին ծածկելու ժամանակ ունեցած էին գիշերը,
անօր վաղօնը մտան:

Կէս օրէն վերջը Հովր հասան:

Լորիօ Ամբրիկա գացող չոգենաւ մը գտաւ, որ
երեք օր վերջը պիտի մեկնէր. տոմսակ մ'առաւ:

Ուտիկանութեան պաշտօնեայնեքը Մէրօնվէլի հե-
ռագրեցին:

Եւ երրորդ օրը իրիկուան ժամը չորսին երբ յաղ-
թանդամ Լորիօ նաւահանգիստ կիջնէր չոգենաւ եր-
թալու համար, ձեռք մը մեղմիւ անօր օւտին դպաւ,
մինչդեռ քաղաքավար ձայն մը անօր ականջէն կը-
սէր:

— Պարոն Լորիօ, հաճեցէք երկու բաւ լսել:

Մէրօնվէլն էր այն:

— Ինչ կուզէք ինձմէ, հարցուց Լորիօ... ձեզի
պատասխանելու ժամանակ չունիմ... ձեզի համար
չոգենաւ չեմ կրնար կորսնցնել... իմ բարի պարոն: